

Dotaz:

Před dvěma měsíci mi uhynula kočka. Byly jí dva roky. Nejprve pouze hubla, ale potom to šlo rychle. Příčinou smrti byla infekční peritonitida koček. Když jsem to sdělila chovatelce, od které jsem kočku měla, varovala mě, že je to vysoce infekční a s velkou pravděpodobností na to uhynou i moje další kočky. Co můžu dělat, abych ty ostatní ochránila?

Infekční peritonitidu koček (FIP) způsobuje virus z čeledi Coronaviridae. Z této informace by se dalo usuzovat, že se opravdu jedná o infekční onemocnění mezi zvířaty přenosné a za takové bylo i dlouhá léta považováno. Poslední studie ale ukazují, že "věc" je trochu složitější.

Kočky na celém světě jsou běžně hostiteli koronavirů, které nejčastěji způsobují průjmová onemocnění. V jednotlivých státech střední Evropy je **seropozitivních (tzn. že už s infekcí přišly do styku) 60 - 85% koček**. V naší republice se setkáváme se dvěma typy těchto virů. První je kočičí koronavirus a druhý je virus vzniklý spojením kočičí a psí formy koronaviru. Obě tyto varianty se v hostiteli chovají stejně. Virus se dostává do kočičího organismu většinou pozřením nebo vdechnutím, při zkoumání výkalů ostatních koček, které už nakažené jsou. Málo patogenní nebo nepatogenní varianty viru, to jsou ty, které nemají schopnost vyvolat vážná onemocnění, se usídí ve střevě a způsobují průjmy. Každý virus po průniku do těla hostitele se snaží napadnout nějaký typ rychle se množících buněk, protože sám bez pomoci buňky není schopný se rozmnožovat. Ve střevě mu k pomnožení a přežívání slouží enterocyty, buňky sliznice střeva. Se stolicí odchází do okolního prostředí i virus a touto cestou se může šířit v populaci koček. Agresivnější kmeny koronavirů se po průniku do tlamy zvířete usadí na mandlích, kde napadají bílé krvinky, hlavně tzv. monocyty a makrofágy, ve kterých se pomnožují a jsou jimi roznášeny dál po organismu hostitele, tzn. že se dostanou i mimo střevo. Po nakažení kočky se infekce může projevit výše zmíněným průjmem, ale u jinak zdravých koček s dostatečně silným imunitním systémem nemusíme infekci vůbec zaregistrovat. V obou případech se z nemocného zvířete může stát skrytý nosič tohoto onemocnění (latentní forma), tzn. že nemá žádné příznaky a přesto vylučuje virus do prostředí. Tento stav může trvat několik měsíců až let.

Během rozmnožování koronavirů v hostiteli může dojít k **mutaci viru**, změní se jeho genetický materiál a on se začne chovat agresivněji. Právě tyto virové mutanti způsobují u koček infekční peritonitidu koček. Sám název tohoto onemocnění je trochu zavádějící, protože tyto **zmutované formy viru nejsou přenosné** na dalšího hostitele, z toho vyplývá, že **FIP není nakažlivým onemocněním!**

Vyskytuje se u všech plemen koček obvykle do věku 2 let, nejčastěji však u koťat do jednoho roku. Při nitroděložní infekci dochází k potratu nebo porodu mrtvých či málo životných plodů. Kočky, nakažené koronavirem, který následně zmutuje, mohou být postiženy jednak efuzivní formou FIP nebo neefuzivní (suchou) formou FIP.

Typickými příznaky efuzivní formy jsou nechutenství a teploty, které nereagují na podávání antibiotik. Později si majitelé všimají zvětšujícího se břicha, které nebolestivé. To je způsobeno masivní zánětlivou reakcí v dutině břišní, při které vzniká výpotek hromadící se v břiše. Zánět postihuje i pobřišnici, latinsky peritoneum. Od toho je odvozen i název peritonitida. Z dutiny břišní lze při punkci vysát od několika mililitrů až po litr nažloutlé tekutiny. Tlakem bránice na hrudník se v tomto stavu pacientům špatně dýchá. Tekutina se může hromadit i v dutině hrudní a v osrdečniku. To ještě více ztěžuje dýchání a kočky většinou dýchají povrchově s otevřenou tlamičkou. Jejich dech se výrazně horší, když je položíme na bok. K méně častým příznakům patří průjem, zvracení, žloutenka nebo zánět slinivky břišní. Naproti tomu suchá forma žádné typické příznaky nemá. Suchou je nazývána proto, že při zánětu, který způsobuje v různých orgánech nevzniká žádný výpotek a nikde se nehromadí tekutina. U jedné třetiny pacientů zjišťujeme neurologické abnormality, poruchy chůze, kývání hlavou do stran, zánět spojivek, prorůstání cév do rohovky oka, krev nebo hnis v přední oční komoře. Tato zvířata nejprve hubnou a jeví známky onemocnění různých orgánových systémů. V tom je toto onemocnění záhadné, že může vždy postihnout jiný orgán. Velmi často bývají postiženy ledviny. Ty jsou větší, mají hrbolátý povrch a postupně ztrácejí funkčnost. Nic však není pouze černé nebo bílé a i projevy obou těchto forem onemocnění FIP se mohou různě prolínat.

Diagnostika tohoto onemocnění je založena hlavně na vyšetření krve, kde nacházíme zněny v poměru zastoupení jednotlivých typů bílých krvinek, ale mění se i jejich celkový počet, který na začátku onemocnění roste, ale s postupem času začíná klesat pod normu. Výsledek biochemického vyšetření krve je různý opět podle míry postižení jednotlivých orgánů. U efuzivní formy hrají významnou roli klinické příznaky, u neefuzivní formy se spoléháme na rozbor krevních bílkovin. Spolehlivé komerční **diagnostické sady nejsou v České republice běžně dostupné**. Existují různé specifické sérologické testy, které ovšem **nejsou vhodné pro testování klinicky zdravých jedinců**, protože odhalují pouze infekci pacienta koronavirem (až 85% seropozitivní!), nicméně to neznamená v každém případě že

kočka trpí FIP. Nález žlutohnědého výpotku v dutině břišní znamená velice často onemocnění efúzivní formou FIP a je v souvislosti s hematologickým nálezem pro diagnostiku této formy dostačující. Prognóza tohoto onemocnění je bohužel vždy špatná. Na nějakou dobu se nám může dařit mírnit příznaky onemocnění, ale nakonec pacient vždy podléhá. U efúzivní formy za 2 až 4 týdny, u suché formy FIP za 2 - 6 měsíců.

O své ostatní kočky nemusíte mít strach. Jsou případy, kdy více jedinců ze stejného chovu uhynie na infekční peritonitidu, ale to je spíš hodně velká smůla. Je pravda, že kočky z rozsáhlých chovů mají toto onemocnění častěji, ale je to způsobeno tím, že právě oni splňují první předpoklad vzniku FIP, a to infikovat se koronavirem, který by mohl později zmutovat. Velkou roli hraje při onemocnění FIP-mutantou koronaviru stres zvířete. Z výše uvedeného vyplývá, že prevence a ochrana koček proti FIP spočívá hlavně v zabránění infekci koronavirem. K tomu přispívá dobrá hygiena chovu. Koronaviry se mohou přenášet mezi zvířaty přímým kontaktem nebo mohou i několik týdnů přežívat v prostředí. Proto je nutná pravidelná dezinfekce chovných prosto, poskytnout kočkám dostatečný prostor a dbát o jejich zdravotní strav, aby je neoslabovaly jiné konkurenční choroby. Je dostupná i vakcína proti FIP, ale ta bohužel **nezaručuje ochranu** proti tomuto onemocnění, ale zabraňuje pouze infekci některými typy koronavirů a to jen u koček, které **do té doby neměly kontakt** s tímto virem.

MVDr. Lucie Grégrová
<http://www.animalclinic.cz>